

Polityka fiskalna dla regeneracji

Polityka fiskalna dla regeneracji

Reguły w finansach publicznych
na czasy kryzysu

redakcja naukowa

Michał Mozdzeń ▪ Jan J. Zygmuntowski

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2022

Matronaty:
Polska Sieć Ekonomii
Fundacja im. Edwarda Lipińskiego

Recenzja:
prof. Leon Podkaminer

Redaktor prowadzący:
Piotr Małyszko

Redakcja i korekta:
Małgorzata Włodarczyk

Projekt okładki:
Katarzyna Juras

Zdjęcie na okładce:
Adobe Stock

Publikacja została dofinansowana ze środków subwencji
przyznanej Uniwersytetowi Ekonomicznemu w Krakowie

Copyright © 2022 by Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa

ISBN 978-83-66849-04-4

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa
tel. 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze
Skład i łamanie: Poligrafia
Druk i oprawa: Totem, Inowrocław

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział 1	
Numeryczne reguły fiskalne – podejście krytyczne	
Maciej Grodzicki, Michał Możdżeń, Jan J. Zygmontowski	15
1.1. Wprowadzenie	16
1.2. Czemu służą reguły fiskalne?	18
1.2.1. Geneza numerycznych reguł fiskalnych	18
1.2.2. Ewolucja numerycznych reguł fiskalnych	20
1.3. Numeryczne reguły fiskalne w Polsce – cel i oddziaływanie	23
1.4. Krytyka reguł fiskalnych na poziomie fundamentów ekonomicznych	27
1.4.1. Relacja między wzrostem PKB a długiem publicznym	27
1.4.2. Endogeniczne podejście do długu publicznego	31
1.4.3. Korzyści z długu	36
1.5. Krytyczna analiza reguł fiskalnych z perspektywy ekonomii politycznej	41
1.6. Podsumowanie – jakie reguły?	43
Bibliografia	46

Rozdział 2**Dług publiczny jako stabilizator makroekonomiczny**

Gracjan R. Bachurewicz	53
2.1. Makroekonomiczna stabilność	54
2.2. Zmienne polityczne, quasi-polityczne i zmienne endogeniczne	57
2.3. Antycykliczny deficyt budżetowy	64
2.4. Bilans banku centralnego i dług publiczny jako makrostabilizatory	71
2.5. Długoterminowa stabilność długu publicznego	76
2.6. Wnioski i rekomendacje	84
Bibliografia	87
Załącznik Z	90

Rozdział 3**Analiza porównawcza architektury reguł fiskalnych
w krajach Europy Środkowo-Wschodniej**

Mateusz Urban	95
3.1. Wprowadzenie	96
3.2. Reguły fiskalne – typologia, znaczenie, konsekwencje	99
3.2.1. Podstawy teoretyczne reguł fiskalnych.	99
3.2.2. Klasyfikacja reguł fiskalnych	101
3.2.3. Występowanie reguł fiskalnych	101
3.2.4. Skuteczność reguł fiskalnych	104
3.3. Reguły fiskalne w Europie Środkowo-Wschodniej	105
3.3.1. Czechy	105
3.3.2. Słowacja	107
3.3.3. Węgry	108
3.3.3. Rumunia	108
3.4. Analiza restrykcyjności i skuteczności krajowych systemów reguł fiskalnych w krajach CEE	109
3.4.1. Restrykcyjność systemów reguł fiskalnych w CEE	109
3.4.2. Porównanie poszczególnych reguł fiskalnych w CEE	113
3.4.3. Ocena i skuteczność reguł fiskalnych w CEE	117

3.5. Trendy społeczno-gospodarcze i kierunek reform reguł fiskalnych	119
3.5.1. Pandemia koronawirusa	119
3.5.2. Inwestycje publiczne	122
3.5.3. Dług publiczny i koszt jego obsługi	124
3.6. Rekomendacje dla Polski	128
3.7. Podsumowanie	130
Bibliografia	131

Rozdział 4

Sekularna stagnacja, dług publiczny i nowe reguły prowadzenia polityki fiskalnej

Jakub Sawulski, Nikodem Szewczyk	136
4.1. Wprowadzenie	137
4.2. Od boomu do sekularnej stagnacji	138
4.2.1. Krótka historia koncepcji sekularnej stagnacji	138
4.2.2. Nowa normalność	140
4.2.3. Świat niskich stóp procentowych	142
4.2.4. Stopy procentowe w przyszłości	144
4.3. Polityka fiskalna w czasach sekularnej stagnacji	146
4.3.1. Rentowność obligacji	146
4.3.2. Rosnący dług publiczny	147
4.4. Pożądane kryteria oceny stabilności długu publicznego	150
4.4.1. Wysokość długu jako nieadekwatne kryterium	150
4.4.2. Kryterium pierwsze	152
4.4.3. Kryterium drugie	154
4.4.4. Równowaga między kryterium pierwszym i kryterium drugim	157
4.5. Stabilność długu publicznego Polski w drugiej dekadzie XXI wieku	157
4.6. Podsumowanie	163
Bibliografia	165
Słowo końcowe	170
Wykaz wykresów i tabel	175